

УДК 351.745.1

DOI <https://doi.org/10.32782/pdu.2023.3.25>**Г. В. Мудрецька**

кандидат юридичних наук, доцент,
доцент кафедри кримінального процесу та криміналістики
(Одеський державний університет внутрішніх справ)
ORCID ID: 0000-0002-8203-1710

ОСОБЛИВОСТІ ДОКАЗУВАННЯ У ДОСУДОВОМУ РОЗСЛІДУВАННІ КРИМІНАЛЬНИХ ПРАВОПОРУШЕНЬ У СФЕРІ ЗЕМЕЛЬНИХ ВІДНОСИН

У статті досліджено особливості доказування у досудовому розслідуванні кримінальних правопорушень у сфері земельних відносин. Проаналізовано основні проблемні питання, які виникають у діяльності органів досудового розслідування щодо виявлення та розслідування кримінальних правопорушень у сфері земельних відносин, що обумовлено необхідністю комплексного наукового дослідження особливостей доказування у досудовому розслідуванні кримінальних правопорушень у сфері земельних відносин. Визначено, що мінливість земельного законодавства, а часом його суперечність, відсутність відповідальних осіб, які забезпечуватимуть прийняття рішень з розпорядження землями, сприяє вчиненню кримінальних правопорушень у сфері земельних відносин, завдаючи значних збитків суспільству та державі в цілому.

На підставі аналізу наукових джерел встановлено, що доказування є найважливішою складовою кримінальної процесуальної діяльності слідчого під час розслідування кримінальних правопорушень у сфері земельних відносин. Воно має свої особливості залежно від етапу досудового розслідування та складових елементів доказування, які включають в себе практичну та розумову діяльність слідчого, завданням якої є встановлення ознак складу кримінального правопорушення у сфері земельних відносин та збір фактичних даних, достатніх для прийняття кінцевого процесуального рішення.

Визначено, що специфіка практичної складової доказування у досудовому розслідуванні кримінальних правопорушень у сфері земельних відносин полягає у зборі документів щодо володіння, користування та розпорядження земельними ділянками, які є предметом кримінального правопорушення, а також визначення контролюючих органів, до повноважень яких входить здійснення перевірки дотримання вимог земельного законодавства. Констатовано, що коло обставин, які підлягають доказуванню при розслідуванні кримінальних правопорушень у сфері земельних відносин диференціюється залежно від кваліфікації кримінального правопорушення та від того, які дії чи бездіяльність утворюють собою склад злочину.

Ключові слова: доказування, досудове розслідування, кримінальні правопорушення у сфері земельних відносин, предмет доказування, джерела доказів.

Постановка проблеми. Статтею 14 Конституції України землі визначено основним національним багатством, що перебуває під особливою охороною держави. Зважаючи на виключно важливе значення землі в усіх сферах життєдіяльності людини, вона виокремлена серед інших об'єктів довкілля. Поряд з цим, мінливість земельного законодавства, а часом його суперечність, відсутність відповідальних осіб, які забезпечуватимуть при-

йняття рішень з розпорядження землями, сприяє посадовим особам вчинювати кримінальні правопорушення у сфері земельних відносин, завдаючи значні збитки суспільству та державі в цілому. Крім того неефективність структури та функцій органів влади, які здійснюють управління у галузі земельних відносини та загальнодоступність процедур отримання земель у власність, сприяють певним категоріям осіб збагачуватись за рахунок незаконних операцій із землею, порушуючи при цьому приписи нормативно-правових актів, які

регулюють сферу земельних відносин.

Перед правоохоронними органами постають значні складнощі, пов'язані з недосконалістю нормативно-правової бази, що регулює дану сферу, недоліками системи державних органів, фактичною відсутністю належної взаємодії державних органів щодо виявлення та розкриття кримінальних правопорушень, пов'язаних із земельними правовідносинами та відсутність сучасних теоретичних та організаційно-тактичних основ діяльності органів досудового розслідування щодо розслідування кримінальних правопорушень у сфері земельних відносин. Не розробленість зазначених питань у теорії негативно позначається на правозастосовній діяльності, обумовлює прийняття суперечливих правових актів, унаслідок чого знижується ефективність діяльності органів досудового розслідування з виявлення та розслідування кримінальних правопорушень у сфері земельних відносин.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Загальні питання виявлення та розкриття злочинів, що пов'язані зі кримінальними правопорушеннями, які вчиняються в процесі проведення операцій із землею, висвітлювали в своїх працях О. М. Бандурка, А. І. Берлач, П. А. Воробей, В. І. Галаган, В. Я. Горбачевський, О. М. Джужа, О. Ф. Долженков, В. П. Захаров, А. В. Іщенко, І. П. Козаченко, О. Є. Користін, В. С. Кузмічов, Є. Д. Лук'янчиков, Д. Й. Никифорчук, С. І. Ніколаюк, М. М. Перепелиця, М. А. Погорецький, О. П. Рябченко, Д. М. Серєда, Л. П. Скалозуб, Л. Д. Удалова, С. С. Чернявський та інші. Однак, у працях увага переважно, приділялася проблемам протидії економічній злочинності в діяльності оперативних підрозділів та органів досудового розслідування. Окремі питання доказування у кримінальних провадженнях про злочини, пов'язані із незаконним заволодінням землею були предметом наукових досліджень Н. В. Бондарчуки, О. В. Головкина, С. М. Козела, С. В. Кондратюка, М. М. Паховича, І. С. Телянчука, О. С. Тарасенка, Н. М. Татарина, І. І. Тупельняка. Однак не розробленою залишається тактика проведення окремих слідчих (розшукових) дій у процесі досудового розслідування кримі-

нальних правопорушень у сфері земельних відносин, залишаються дискусійними питання встановлення обставин, які підлягають доказуванню у кримінальних провадженнях розглядуваної категорії.

Метою статті є аналіз основних проблемних питань, які виникають у діяльності органів досудового розслідування щодо виявлення та розслідування кримінальних правопорушень у сфері земельних відносин, що обумовлено необхідністю комплексного наукового дослідження особливостей доказування у досудовому розслідуванні кримінальних правопорушень у сфері земельних відносин.

Виклад основного матеріалу. Кримінально-правова охорона земельних відносин набуває необхідного рівня лише за умови якісного розслідування та розгляду кримінальних проваджень у сфері земельних відносин, змістовною частиною яких є встановлення та доказування обставин вчинення кримінальних правопорушень у сфері земельних відносин. Складність виявлення кримінальних правопорушень у сфері земельних відносин полягає в тому, що в діях винних осіб важко встановити ознаки кримінального правопорушення. Виявлення кримінальних правопорушень у сфері земельних відносин, в літературі пропонується розглядати як: а) ініціативне збирання правоохоронними органами з будь-яких джерел інформації про ознаки кримінального правопорушення; б) результат цієї діяльності, що є підставою для початку досудового розслідування; в) встановлення обставин вчинення інших кримінальних правопорушень уже під час досудового розслідування шляхом проведення процесуальних дій [1, с.120].

Доказування є найважливішою складовою кримінальної процесуальної діяльності слідчого під час розслідування кримінальних правопорушень у сфері земельних відносин. Воно має свої особливості залежно від етапу досудового розслідування та складових елементів доказування, які включають в себе практичну та розумову діяльність слідчого. Завданням практичної та розумової складової діяльності під час доказування у кримінальних провадженнях є встановлення

ознак складу кримінального правопорушення у сфері земельних відносин та збір фактичних даних, достатніх для прийняття кінцевого процесуального рішення. Розумова діяльність полягає у визначенні кола документів, які свідчать про подію злочину, їх місцезнаходження, усвідомлення процедури зміни права власності на землю, документообігу в установах, які приймають рішення щодо права власності, користування чи розпорядження землею, особливостей їх підготовки, видачі [2, с.34]. Специфіка доказування кримінальних правопорушень у сфері земельних відносин обумовлена його структурою, в основі якої М. А. Погорецький виділяє зовнішню та внутрішню [3, с.65]. Це обумовлено тим, що поєднання внутрішніх та зовнішніх елементів при доказуванні у кримінальних провадженнях про кримінальні правопорушення у сфері земельних відносин, дозволяє повно, всебічно та об'єктивно виконати завдання кримінального провадження, визначені у ст. 2 КПК України, розмежувати адміністративну та кримінальну відповідальність, визначити наявність чи відсутність у особи умислу, а також визначити обставини, які виправдовують особу чи свідчать про причетність до вчинення злочину. До зовнішніх структурних елементів доказування належать отримання доказів – практична складова доказування, та використання доказів, – розумова складова доказування [2, с.33].

При цьому, до обставин які підлягають доказуванню при розслідуванні кримінальних правопорушень у сфері земельних відносин, окрім тих, які визначено в ст. ст. 91 КПК України (подія кримінального правопорушення; винуватість підозрюваного, форма вини, мотив і мета; вид і розмір шкоди, завданої кримінальним правопорушенням; обставини, які впливають на ступінь тяжкості вчиненого кримінального правопорушення, характеризують особу злочинця, обтяжують чи пом'якшують покарання, які виключають кримінальну відповідальність або є підставою закриття кримінального провадження; обставини, що є підставою для звільнення від кримінальної відповідальності або покарання) [4], додатково підлягають встановленню також умови вчинення; мотиви поведінки

підозрюваного; обставини, що сприяли вчиненню; обставини, що впливають на ступінь і характер вини [1, с.223].

При цьому в структурі доказування при розслідуванні кримінальних правопорушень у сфері земельних відносин, особливо на початковому етапі досудового розслідування, доречно виокремити наступні етапи: 1) здійснення організаційних заходів – планування початку досудового розслідування, висунення версій, вибір форм взаємодії з особами, які допомагають у вирішенні завдань початкового етапу, а також прийняття процесуальних і організаційних рішень; 2) початкові слідчі (розшукові) дії, спланованість і послідовність яких залежить від типових слідчих ситуацій і елементів криміналістичної характеристики, які допомагають у вирішенні завдань початкового етапу досудового розслідування [5, с. 133].

Говорячи про взаємодію, слід зазначити, що взаємодія при розслідуванні кримінальних правопорушень у сфері земельних відносин має свої особливості. Так, на нашу думку, при розслідуванні кримінальних правопорушень у сфері земельних відносин, необхідною є співпраця та координація дій не тільки між правоохоронними органами, але й їх взаємодія з іншими органами (як державними, так і приватними), які регулюють сферу земельних відносин. Л. П. Скалозуб, зазначив, що ефективна протидія злочинам у сфері економіки можлива лише за умови належно організованої спільної діяльності підрозділів ДСБЕЗ з іншими правоохоронними, контролюючими органами та виконавчою владою відповідних рівнів [6, с. 33]. Організаційно-управлінські заходи є важливими заходом організації протидії злочинам у сфері обігу землі, які полягають у тому числі й в координації дій органів, які виконують як облік і розподіл земель, так і контроль за ними, органів державної влади, правоохоронних органів та їх взаємодія.

В Україні в сфері земельних відносин функціонує розгалужена система інститутів землеустрою. Інститути проводять науково-дослідні та проектні роботи в галузі землеустрою, охорони, оцінки та раціонального використання земель, геодезичні роботи та надають консульта-

ційні послуги. Значним обсягом інформації щодо регулювання земельних відносин володіють ДП «Головний науково-дослідний та проектний інститут землеустрою» та Департамент Державної інспекції з контролю за використанням та охороною земель та його структурні підрозділи. А також з виконавчими органами сільських, селищних, міських рад, які з 26.05.2022 року реалізують функцію державного контролю за використанням та охороною земель через державних інспекторів з державного контролю за використанням та охороною земель відповідних рад повноваження яких визначені в Законі України «Про державний контроль за використанням та охороною земель» від 19.06.2003 р. № 963-IV [7]. Вони мають право проводити перевірки дотримання земельного законодавства, а також володіють матеріалами, які за певних причин не можна отримати від органів земельних ресурсів. Також необхідно зауважити, що важливою є взаємодія з державними інспекторами у сфері державного контролю за використанням та охороною земель і дотриманням вимог законодавства України про охорону земель, адже основною компетенцією зазначених посадових осіб Держгеокадастру є державний контроль за дотриманням земельного законодавства.

Таким чином, органи досудового розслідування, будучи обізнаними із зазначеними повноваженнями та володіючи інформацією щодо способів учинення кримінальних правопорушень у сфері земельних відносин, зможуть ефективно використати зазначені повноваження державних органів при виявленні та розслідуванні кримінальних правопорушень у сфері земельних відносин.

Специфіка практичної складової доказування у досудовому розслідуванні кримінальних правопорушень у сфері земельних відносин полягає у зборі документів на право власності, користування чи розпорядження земельної ділянки, яка є предметом кримінального правопорушення. Найпоширенішим способом виявлення доказів при розслідуванні кримінальних правопорушень у сфері земельних відносин є витребування та отримання від

органів державної влади, органів місцевого самоврядування, підприємств, установ та організацій, службових та фізичних осіб документів, відомостей, актів перевірок (ч. 2 ст. 93 КПК України), а також застосування тимчасового доступу до речей і документів (ст. 159 КПК України) з метою долучення до матеріалів кримінального провадження правовстановлюючих та технічних документів на земельну ділянку.

Специфіка функціонування землевпорядної організації визначає порядок здійснення та документального оформлення землевпорядних робіт (розробки проекту відведення земельної ділянки; зміни цільового призначення; обґрунтування сівозміни; проекту землеустрою щодо зняття, переміщення, складування, рекультивациі родючого шару ґрунту; технічної документації щодо встановлення меж земельної ділянки; документації на поділ чи об'єднання земельної ділянки), з урахуванням чого правопорушники (відповідно до свого становища, можливостей доступу до певних ресурсів, а також власних професійних якостей) за певних умов обирають конкретний спосіб учинення кримінального правопорушення [1, с. 223].

При цьому, як слушно зауважується в літературі, доречним є витребування наступних документів: 1) витяг з Держгеокадастру про земельну ділянку (яким підтверджується наявність відомостей про земельну ділянку у Держгеокадастрі та міститься інформація про площу земельної ділянки, цільове призначення, обмеження у використанні, склад земельних угідь та інші відомості); 2) документи, які підтверджують право власності (чи користування) земельною ділянкою; 3) копії Технічної документації із землеустрою щодо передання земельної ділянки в оренду, належно засвідчені, прошиті та пронумеровані та погоджені з відділом Держгеокадастру; 4) належно завірені копії рішення сільської, селищної, міської ради «Про передачу земельної ділянки у приватну власність і користування»; 5) копії документів щодо реєстрації земельної ділянки в Держгеокадастрі; 6) копії Державного акта на право власності

сті на земельну ділянку; 7) копії договору купівлі-продажу земельну ділянку; 8) копії документів Держгеокадастру (індексні кадастрові карти (плани) України, областей, районів, сіл, селищ, міст; індексні кадастрові карти (плани) кадастрової зони, кадастрового кварталу; кадастрові карти (плани) областей, районів, сіл, селищ, міст, інші тематичні карти (плани), перелік яких встановлюється Порядком ведення Держгеокадастру; 9) поземельні книги, а також документи, що стали підставою для внесення відомостей до Держгеокадастру. Також до Держгеокадастру включаються такі відомості про земельні ділянки: кадастровий номер; місце розташування; опис меж; площа; міри ліній по периметру; координати поворотних точок меж; дані про прив'язку поворотних точок меж до пунктів державної геодезичної мережі; дані про якісний стан земель та про бонітування ґрунтів; відомості про інші об'єкти Держгеокадастру, до яких територіально (повністю або частково) належить земельна ділянка; цільове призначення (категорія земель, вид використання земельної ділянки в межах певної категорії земель); склад угідь із зазначенням контурів будівель і споруд, їх назв; відомості про обмеження у використанні земельних ділянок; відомості про частину земельної ділянки, на яку поширюється дія сервітуту, договору суборенди земельної ділянки; нормативна грошова оцінка; інформація про документацію із землеустрою та оцінки земель щодо земельної ділянки та інші документи, на підставі яких встановлено відомості про земельну ділянку [8, с.32].

Таким чином, практична складова доказування на початковому етапі доказування при розслідуванні кримінальних правопорушень у сфері земельних відносин, полягає у визначенні кола державних установ, в яких можуть зберігатись документи щодо володіння, користування та розпорядження земельними ділянками, а також визначення контролюючих органів, до повноважень яких входить здійснення перевірки дотримання вимог земельного законодавства.

Коло обставин, які підлягають доказуванню при розслідуванні кримінальних

правопорушень у сфері земельних відносин диференціюється залежно від кваліфікації кримінального правопорушення та від того, які дії чи бездіяльність утворюють собою склад злочину. Так Під час досудового розслідування кримінального правопорушення, передбаченого ст. 356 КК України, обставинами, які підлягають першочерговому встановленню є факт самовільного, всупереч установленому законом порядку, вчиненні будь-яких дій із земельною ділянкою, правомірність яких оспорується окремим громадянином або підприємством, установою чи організацією та заподіяння значної шкоди інтересам громадянина, державним чи громадським інтересам, або інтересам власника [9, с. 40].

Під час розслідування злочинів екологічної спрямованості, пов'язаних із незаконним заволодінням землею (статті 239-1, 239-2, 254 КК України), обставинами, які підлягають першочерговому встановленню є ті, які свідчать про: незаконне заволодіння ґрунтовим покривом, що спричинило небезпеку для життя та здоров'я людей чи довкілля (ст. 239-1 КК України) [10, с. 543]; незаконне заволодіння землями водного фонду та наявність фактичної можливості розпоряджатися цими землями (ст. 239-2 КК України) [11, с. 284]; безгосподарське використання земель, що спричинило тривале зниження або втрату родючості земель. Виведення земель із сільськогосподарського обороту; змивання гумусного шару, порушення структури ґрунту (ст. 254 КК України) [12, с. 78].

Говорячи про мету доказування, то у ч. 2 ст. 91 КПК України визначено, що метою доказування є встановлення обставин, що мають значення для кримінального провадження [4]. Кримінальний процесуальний кодекс зобов'язує всебічно, повно і неупереджено встановити всі обставини кримінального провадження (ч. 1 ст. 94 КПК України), що мають значення (ч. 2 ст. 91 КПК України). Таким чином, метою доказування при розслідуванні кримінальних правопорушень у сфері земельних відносин є збір доказів, достатніх для обґрунтування процесуальних рішень, які можуть бути прийняті прокурором за результа-

тами досудового розслідування по даній категорії кримінальних проваджень, передбачених ч. 2 ст. 283 КПК України.

Висновки. Земельні ресурси завжди існують об'єктивно, їх наявність як елемент навколишнього середовища завжди знаходиться поза часом та незалежно від волі посадових осіб, уповноважених здійснювати щодо цих ресурсів ті чи інші дії дозвільного, реєстраційного, контрольно-наглядового характеру. З часом можливі лише поступова трансформація статусу, категорії, призначення цих ресурсів, змісту наданих щодо них прав та покладених обов'язків, зміна правовласників, настання тих чи інших наслідків екологічного, соціокультурного чи іншого характеру, а також модернізація правового режиму землеволодіння та землекористування тощо. Оскільки права на земельні ділянки як на об'єкти нерухомості підлягають обов'язковому обліку в Державному реєстрі речових прав на нерухоме майно, відповідно кожен факт виникнення, переходу, припинення права власності на землю вимагає обов'язкової державної реєстрації. Тому суб'єкти даного виду кримінальних правопорушень, вчиняючи дії з незаконного виділення та подальшого відчуження нерухомості, не можуть оминати процедуру державної реєстрації та зобов'язані забезпечити факт виникнення, переходу або припинення права власності або іншого передбаченого законом права на землю, що в свою чергу призводить до фальсифікації документів у поєднанні з приховуванням справжньої інформації щодо земельної ділянки. При цьому різні нововведення, що стосуються процесу юридичного оформлення виникнення, переходу, припинення права власності на землю, найчастіше відображають поступове їх ускладнення, зокрема, деталізацію та конкретизацію різних критеріїв, що характеризують цю ділянку та відображаються у реєстраційних документах, присвоєння кадастрового номера, уточнення площі та меж ділянки шляхом появи більш якісних технічних засобів тощо.

Таким чином, розглянувши у змістовному аспекті особливості доказування у досудовому розслідуванні кримінальних правопорушень у сфері земельних відно-

син, ми дійшли висновку про наявність у ньому чітко виражених рис, які зумовлені, по-перше, специфікою земельних ресурсів як об'єктів злочинного посягання; по-друге, компетентністю зацікавлених осіб у регламентованому законодавством режимі виникнення, припинення, переходу права власності на землю та іншого права законного володіння, по-третє, динамічністю земельного законодавства, що неодноразово піддається різним правовим модернізаціям, що в свою чергу зумовлює проблематичність виявлення та всебічного розслідування цих діянь.

Список використаної літератури:

1. Ігнатченко Н. В. Обставини, що підлягають встановленню у кримінальних провадженнях щодо кримінальних правопорушень у сфері земельних відносин. Юридична наука. 2020. № 6(108). С.119-227
2. Дякін Я. О. Доказування у кримінальних провадженнях про злочини, пов'язані з незаконним заволодінням землею: дис... канд. юрид. наук: 12.00.09. Національна академія внутрішніх справ; Національна академія внутрішніх справ, Київ, 2019. с.34
3. Погорецький М.А. Нова концепція кримінального процесуального доказування. Вісник кримінального судочинства. 2015. № 3. С. 63–79.
4. Кримінальний процесуальний кодекс України : Закон України від 13 квіт. 2012 р. № 4651-VI. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4651-17>
5. Барвенко В. К. Початковий етап розслідування порушення правил охорони вод та забруднення моря: дис. ...канд. юрид. наук. Кривий Ріг, 2019. 278 с
6. Скалозуб Л. П. Організація взаємодії підрозділів ДСБЕЗ МВС України з правоохоронними та контролюючими органами. Науковий вісник ДДУВС. Дніпропетровськ, 2009. № 4. С. 31-43.
7. Про державний контроль за використанням та охороною земель: Закон України від 19.06.2003 р. № 963-IV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/963-15#Text>
8. Розслідування кримінальних правопорушень, пов'язаних з протиправним поглинанням та захопленням підприємств, сільськогосподарських земель, порушенням прав їх законних власників (рейдер-

- ство) / [М. С. Цуцкірідзе, Р. М. Дударець, С.З. Довгунь та ін.]. Дніпро: Видавництво, 2021. 72 с.
9. Арманов М.Г. Співвідношення складів злочинів самоправства та примушування до виконання чи невиконання цивільно-правових зобов'язань. Вісник Харківського національного університету імені В.Н. Каразіна. Серія «Право». Харків. 2006. Вип. 6. С. 38–44.
10. Азаров С.Д., В.К. Гришук, А.В. Савченко. Науково-практичний коментар кримінального кодексу України. Київ. 2016. 1064 с.
11. Гавриш С.Б. Кримінально-правова охорона довкілля в Україні (проблеми теорії, застосування і розвитку кримінального законодавства): монографія. Київ. 2002. 636 с.
12. Антонюк Н. Кримінальна відповідальність за самовільне зайняття земельної ділянки та самовільнебудівництво. Вісник прокуратури: загальнодержавне фахове юридичне видання. Київ. 2008. № 1. С. 77–87.

Mudretska H. Features of evidence in the pre-judicial investigation of criminal offenses in the field of land relations

The article examines the peculiarities of evidence in the pre-trial investigation of criminal offenses in the field of land relations. The main problematic issues that arise in the activity of pretrial investigation bodies regarding the detection and investigation of criminal offenses in the field of land relations are analyzed, which is due to the need for a comprehensive scientific study of the peculiarities of proof in the pretrial investigation of criminal offenses in the field of land relations.

It was determined that the variability of land legislation, and sometimes its contradictions, the absence of responsible persons who will ensure the adoption of decisions on the disposal of lands, helps officials to commit criminal offenses in the field of land relations, causing significant damage to society and the state as a whole.

Based on the analysis of scientific sources, it was established that evidence is the most important component of the criminal procedural activity of the investigator during the investigation of criminal offenses in the field of land relations. It has its own characteristics depending on the stage of the pre-trial investigation and the constituent elements of proof, which include the practical and mental activity of the investigator, the task of which is to establish the signs of a criminal offense in the field of land relations and collect factual data sufficient to make a final procedural decision.

It was determined that the specificity of the practical component of proof in the pre-trial investigation of criminal offenses in the field of land relations consists in the collection of documents regarding the ownership, use and disposal of land plots that are the subject of a criminal offense, as well as the determination of controlling bodies whose powers include the implementation of verification of compliance with the requirements of land law legislation.

It was established that the range of circumstances that must be proven in the investigation of criminal offenses in the field of land relations is differentiated depending on the qualification of the criminal offense and on what actions or omissions constitute the composition of the crime.

Key words: *evidence, pre-trial investigation, criminal offenses in the field of land relations, subject of evidence, sources of evidence.*